

en del av sid. 5 och
x hela sid. 6 gäller tiol.
Hälsingland

ACC. N:R M. 14774: 1-6.

Landskap: Halland x

Upptecknare: John E. Carlsson, Halmstad

Härad: Tönnersjö

Berättare: x " " " "

Soeken: Inästorp

Berättarens yrke: lantbr. o. lantälskare

Uppteckningsår: 1958

Född år 1887 i Inästorp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

x annan berättelse
sid. 6.

Värskudav - handel och tillverkning. s. 1-3.

LUF 83

Hornskudav och andra föremål av horn. s. 4-6.

" 86

Genom "stredaknallar" som kom nedövers Halland från Marka och Skinds häraden i Västergötland såldes vävsteden både för linne kamull och tresmält tillverkning, men sådana steder, varade i en eller flera generationer, och upplånades av grannar, om särskilt vävnad skulle vävas. På fjärde seklets marknader fanns nog vävsteden att köpa även hornsteden, som förut nämnt har sådana vävsteden en lång livslängd, varför besök av stredaknallar ej var så ofta, kanske en 2-3 år mellan varit besök i samma by eller trakt, vid långväga affärsresor kördes med häst och vagn, men oftast var de till att gå och köra sina varor ut till olika platser. Det värdes ju i var gård många steder behövdes, vadmalls kläder var ju ganska allmänt, på en eller annan bondgård ficks en stredaknalle rum för natten, annars var det ju gästgivarergårdar att hålla till. Stredaknallar var goda förtälgare envisa och gick

ej i första taget, och blev med tiden en ryktsförmidlare från Träsk till Träsk. Många olika städer och städer fanns, för alla ratters typer, papper, och sål m. m. När städer med förmåder av metall kom i handel vet jag ej, jag har en rådem stad här men ärtal fins inget, men antagligen i början av förra århundradet. Wästgötastäder ansågs vara bästa fabrikatet, ju finare en vävstad var så blev den dyrare, något pris vet jag ej mattstäder var billigast, för rådana fins gott om ännu men vadmalstäder eller linne, eller ullgarnstäder har jag ej sett några. vävstads-handlaren saluförde även andra varer huvudduken, hornstäder, blekstäder och stålträdsvarer, Tegen fanns här som kunde göra städer, Skedmakaren var rikast huvudnäringsen för många Torpare backstugugägar, och yrket gies nog i are från far till son, vid ärrbiftet uphördt nog förrälgringen från Skedmakaren, som stoe redan tidigare, jag minns en sådan var i mitt hem

men som i samma ihåg om det var på 18- eller 1900-talet
En mattred bestd av 4 stänger av furu, och 80 cm
lång med 10 cm bred med koplimmad i ändarna med
lunnstickar 2 cm breda 10 cm stältänder, som virades fast
en och en med starkt linneröre, en sida i taget, och alla
tänderna avklippade i samma längd, dessa var platta
även stängerna limmades ihop, inom trådvirningen
började, sedan klistrades ett starkt mörkt papper
över träden och stängerna, för att skydda några
ögenkarter i tändernas ytterridar. Med för värmad
av tyg är 105 cm lång, tänderna av varsin olika lindning
gjordes dels av lingarn, med skulptat linneröre över
tändernas ytterkanter, dels virade med becktråd
Tillverkningen av dessa stador, eller numera på de reakt-
tyg som användes, är för mig en oöst gåta. Märken
fanns på olika städer men inga årtal.

Hornstöder och även trästöder har i min barndom använts. Trästöder var gjorda av antingen lind eller ask för de hade en besundlig färg. Hornstöder var ganska allmänt använda på 1890-talet kanske något senare också, såväl trä som hornstöder blevo med tiden varsa eller skarpa, klevande på all varm mat i samband med disk, roda eller dylikt inverte på de annars så blankpolerade stödena, i många hushåll var det visserligen hornstöder som endast kom att användas, vid ballas eller förtliga tillställningars barndop, begravningar, men alltså i vardagslag. Familje medlemmarna hade var sin stöd, för i huset den största och minsta barnet den minsta, vardags stödena plötsades ned i klaffbordets stöd låda, efter att blivit diskade, de finare hornstödena, blev efter användning, omslagna med silkepapper och nedlagda i en kista eller choppangar i finrummet. Den rista furs hornstöd försvann nog i bergen av 1900.

Hornraker fanns ju både kammar, kruthorn, gjälsterhorn
 större hornqyskar, som kunde köpas på marknader
 eller av bringerande gårdfärs-handlare, även vä-
 rdehandlare medföde hornraker att sälja.

Priset på hornrader överslog i 2 kr. pr dussin, ^{17 för styck} om jag
 minns rätt, detta var vid årsskiftet. Ingen inom detta
 härad eller angränsande, har mig veterligt tillverkat
 hornraker, men säkert inom Hölös härad i S. Halland,
 där hornfogden har haft mycket gamla oros, i nymer-
 ket inom Hiskults med flera socknar.

Sedan har jag fullt veta några detaljer öfver horn-
 raders tillverkning på 1890-talet långt norr öfver
 Hornen av och stora horn, sågades av på längden
 med lagom storlek av en sked, var det stora horn
 på en 25-30 cm. kunde det bli två längder horn
 ännu ett mindre för barn, sedan sågades hornen
 av på längden i mitten, då det blev två skålförmiga
 halvor, sedan kopsades dessa så de blev mjuka

gäller trol.
 Helsingland
 An. J.

och persades i en form av stödmodell, när redan
ämnet hårtmad och grovarkatet jort, blev det "patsen
juvelum blantz en gavesen" med ett vinstygg vars
namn ingen minns, men det var både för grov
och finputsning, med sandpapper, stedar fanns
samt var bruna, svart och vitbruna, hornspetsarna
användes på vissa platser som medel för giset
rosggstaft då det kallades "poppning" på det andra
stället på kroppen fastsattes hornspetsar, som
ungefär en gummielit som av luften fastsätts på
glas, patienten fick då ligga orörlig i en viss
ställning några timmar, men om denna procedur
jälpte eller inte anstalar ej min sagesman.
Dessa stödmakare gjorde bara hornstöder, trästöder
grytkor m. m. och för redan omkring och sålde till
lager för att vid hembesöket, börja på nytt lager
horn användes och så till krosskraft, fälskan var
borstkanivar med flera jaktorn rumsdoser.

mr. d. l.